

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 220 (12610)

1984 чылдың сентябрь 23, воскресенье

1925 чылда үндүзүлгөсү.

Өрттө 3 көп

Шалыпчы күш-ажыл айы чоруп тур

Совет Тываның байырлалыга чедир 18 хонук арткан

ХАРЫЫСАЛГАЛЫГ УЧАСТОКТАРДА

Көдө ажил-агый ажилдарының чутула кампанияларының бирини тараа ажаап алышканын сен-тябрь 17-де кирдиз. Апаа белетке ажилдары хы-намчалыг чоруттуган. Механизаторлары, ажил-и-чилери, техниканы чогуур үсүндө четчелеп, белеткэн бис.

Совхозтун парткому дүжүт ажаап алышканын кыска хуусада чидирг чокка чо-рудары хандыры-биле ор-ганизастиг, агитас-массаг хемчеглери баш бурунгаар ажилдап кылгаш, бадылаш, ону амдыраада боттандыры турар. Механизаторларын үш отряд чанында партия, депу-тат, профсоюз, комсомол бөлүктөрүн, улусчу контро-лю постуларын тургутаан. Олар кол-ла кичээлдерин, тех-никаны бугуручулук, үс-шак-ты көптүг ажилдап, күш-ажылдың сагыла-чурумун шыгын сагып тургаш, тара-зын кыска хуусада чидирг чок ажаап алырыне салып турар. Лекторларын, полити-форматорларын, агитаторларын отрядтарда бижылаан, олар лекция, беседа кылдыры-биле кызыкталтыптыр. Агит-хуудустарын үндүр, анза мурнакчыларын мактаар, чет-пестерин шүгүмчүлөөр хуула-гелгилер, ону ак сеткилдиг күсүлдиг келгенер.

Коммунистерни дүжүт ажаап алышканын хары-салгалыг участоттарында бижылаан. Чээрби беш комму-нист механизатор баштайгы хүнерден-беш бугуручулук ажилдап, өскөлөргө төлөтпүг үлгүлөрүн көргүзүп асгези. Комбайнер Очур-Сат Сары-лаар, чолээни Шини Николай чарыштын мурунку одурунда чоруп оор.

Дүжүт ажаадазын органи-застиг, дүргөн чоругар согу-га-биле үш механизаторлар отрядтын комбайнларын шүптүзүн чатыс черде мөөн-

нээр. Оларын кайы шолдер-ниң таразын каян, кайы хире үсө доозарын шүптү планнаан. Партком, көдө Со-веттин күсүмө кижигүнери, кол специалистер график ба-жыда орай дүгө чоар хо-жу турлаанда дежурныйлап, тараа ажаадазын ажил-лап, үндүрүп, шүптүлөп турарлар. Механизаторлар-ның ажилдазында таары-чалыг байлады тургускай. Чечин шүптү-ла комбайнер-ниң ажилдап турар чөригге чедирг бээр. Баштайгы хү-нериниң түнелди алгаш көр-гө, он ады муң га тараа култураларын октябрь 10-га чедир ажаап ап болурунун аргалары бар.

Таразын аргылаар, курга-дыр. Мый-бээр сайгарар чы-мыштыг ажил шанда, ону барымдаалаан, үш ээлчегин мында тургускай, олар дүп-хүн чок ажилдап турар. Шанда ажил-ишти багай эвес органи-застиг таразын хүдээр алы-рын, аргылаар, күрүне-ге дүжарын саадатпайн кел-ген.

Күрүнеге 4,2 муң тонна та-разын совхоз сазар хүдээ-гил, баштайгы хүнерде дөрт чөс тонна таразын Кызылдың сайгарылга баазыга ду-жааган.

Совхозтун коммунисти-ри, ажилчи чоннары тараа ажаап алышканын чидирг чокка дүргөн чорударының бүгү-ле хемчеглери ап турар.

Ч. МОНГУШ.

«Тинделге» совхозта партком секретари.

ЧЫЛ ПЛАНЫ КҮҮСЕТТИНГЕН

Улуг-Хем район күрүнеге дүк дүжарының чыл планын күсүлдиген. Аргы деңиз-биле 174 тонна планын тургаш, херек кырында 175,7 тонна дү-тү күрүнеге дүжааган.

Чурттакы чондан дүктү са-дып алырын эки организа-стан болгаш бөс сезона 17,5 тонна дүк району чуртта-чылары күрүнеге саткан.

Ажил-агыйлардан «Най-рала» совхоз 32,2 тонна дүк дүжар планында 33,9 тонна, «Улуг-Хая» совхоз 27 тонна-

ны дүжааган, чыл планын че-дишкенин күсүлгөн. Тос айларда сүт дүжары-нын планын «Найрала», «Улуг-Хая» совхозтар хуусаа бетин-де күсүлгөн. «Улуг-Хая» сов-хоз 748 тонна (планы 715 т.), «Найрала» 623,3 тонна (планы 600 т.) сүтү күрүнеге дүжаа-ган болгаш сүт дүжарының чыл планын хуусаа бетинде күсүлдир дээш, коллективтер шүдүргү ажилдап турар.

С. ОНДАР.

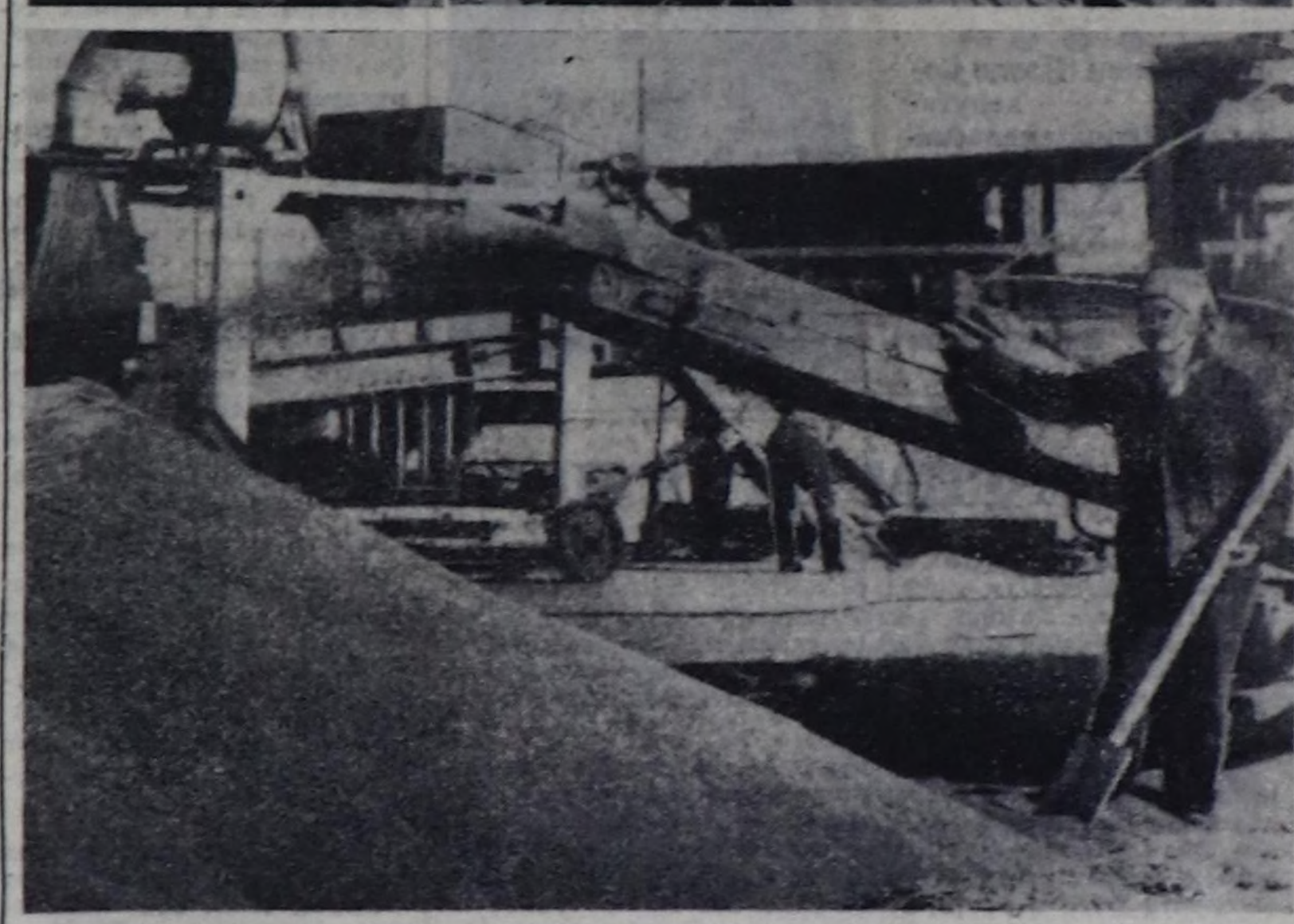
Улуг-Хем район.

ДЕҢ КЕЗИИН ДУЖААГАН

Сентябрь 21-ниң байламы-биле алырга. «Өк» сов-хоз күрүнеге 1131 тонна таразын дүжааган, азы ол та-лазы-биле планын 54 хуу чедирин турар.

Ол совхозта 2740 гектарын таразын кестирген, оон ни-тинде 1914 гектарын басты-раш, 2410 тонна дүжүтү ал-ган.

Дүжүт ажаадазын районун өске-даа ажил-агыйларда түлүктү. Нити-диз-биле ра-йонда чаа дүжүтү 6411 то-на таразын алган. Районда

ҮШ ХҮНДЕ МУҢ ТОННА

Кызыл районун «Тинделге» совхозтун шолдеринде чагай үнчү тараа чалгып чыда. Бо хондарда он ады муң ажил гектар тараа култураларын чазын чашкан.

Совхозтун төп тараа шай-м. Кончуг үлүг дөлем шайда төккөн чагай дүжүтүн та-разын сарыг-сарыг кылдыра-ла, Чаа-чаа машиналарын мы-нда тургускай. Олар дүп-хүн чок ажилдап турар. Шанда ажил-ишти багай эвес органи-застиг таразын хүдээр алы-рын, аргылаар, күрүне-ге дүжарын саадатпайн кел-ген.

Күрүне планын тараа ду-жаадазын асгези. Эки шы-нарлыг таразын дүжаа-ры-биле ону эки аргылап турар. Ажил-агый бөс чыны 4,2 муң тонна таразын күрүнеге са-дар хүдээгелгил, оон баштай-гы он-он тонназын Кызылдың сайгарылга баазында кир-ген.

Таразын аргылаар база кургактарында Антонина

Ондар, Монгуш Анчымаа, Донгай Барымаа болгаш оон-даа өскөлөр эки ажилдап турарлар. Чедирин таразын шанда сарылап-ла тур. Та-раа дүш социализм чарыш шолдерге шайга моон соң-гаар улам күштөлөр.

ЧУРУКТАРДА: тараа ажаадазын шалыпчы комбайнер Сарылаар Очур-Сат биле чолээни Монгуш Дадар-оол; тараа аргылаар мурнакчы ажилчи Антонина Монгуш, аргылаар техника ажилдап шанда тараа төл-көп бар чор.

О. ОХМЧИКТИН сөзү болгаш фотолары.

НЕМЕЛДЕ ХҮЛЭЭЛГЕ

«Күш-ажылдыг хосту» сов-хозта Лаазын Кок-оолдун ме-ханизаторларын эвенузу 3400 тонна ситенин кезип белет-кээр планын 3410 тонна кыл-дыр күсүлгөн, ам-даа 150 тонна ситенин немы белеткээр хүлээлгени алган.

Совхозтун ажил-ишчилери мад чени белеткээриниң тем-

пизин шалыпчы айда кошкат-пайн келген. Ында нити-диз-биле 4393 тонна ситен белет-кээр планын 83,8 хуу чедирген. Си-лосту 1300 тонназын белет-кээр, планын 117,9 хуу күс-сеткен.

С. ОНДАР.

ЧАА БАЖЫҢНАР

КМК өрткөн сес айларда чуртталга бажыңнарын ажи-лаага киндерин 150 хуу күс-сеткен. 2-2 кварталыг 31 бажыңны ажилдакчыларга ху-чөткен.

Совет Тываның 40 чылыга үткүшүр КМК-нын бригада-ларының аразында социали-стик чарышка Тыва АССР-ниң

алдарлыг тулукчуу Маадыр-оол Егорович Лопсанов, Раи-са Тулушова Намчыны уурткан бригадалары эң эки көргүзүлгелерин чедип алган.

Тулукчулар боттарын күш-ажылчы чедикшилерин Совет Тываның юбилейиниң тураккадып турар.

Бистик корр.

Үш дамыр орденниң Калмык АССР-ниң ажил-ишчилери төөгүтү хууңу — калмык улустун Россияның составыга эки тура-биле каттыжып киргенден бээр 375 чыл болганын экономика болгаш култура тургузуушкунуна уауу чедикшилер-биле демдегелеп турар. Каттыжарынын оруу ка-ра чатыс шын дээрин төөгүтү дүжуга-газы бүзүрелдиз-биле бадаткаан.

Калмыктар СССР-ниң улустарының акы-дунмалышкы өр-бүзүнеге чектелдиш-киниң бугуру чедип алган. Үлөтүрү, бе-дик механизаторларын көдөз ажил-агый-ны тургускай, өөредилге болгаш өртем-

шинчиле алаан черлериниң четкини сай-зыраан, чогаалчыларын, чурукчуларын, композиторларын чогаалчык эвдеслери тургустунган. Чурттуң дыка хой районна-рынче ээти, дүктү, алгы-кешти, хову республиказынын марказын калкан кон-серваларын чорудуп турар. Он бирги беш чылдың программасы-биле айттыганын со-рулгаларын чедикшилер күсүлдиг турар.

Хову черин найысылалы — Элиста (чу-рукта) хоорай сөөлүг чылдарда таныт-тымас кылдыр өскерилген.

К. ТАРУСОВТУҢ ФОТОЗ.

СЭТА-ның фотохроникасы.

ЭШ К. У. ЧЕРНЕНКОНУҢ финн телекөрүкчүлөргө чугаазы

Эргим өңүктөр болгаш ко-жадар!

Дөрт чыл мурунда, 1944 чылдың сентябрь хүнеринде, Финляндия-биле тайбыс ду-гайында дугурулугага ат салган. Бистин чурттарыны-тың улустары тайбышын бол-гаш чагай кожа-хелбээ до-гунаашканын орутуңе кир-ген. Финляндиянын хам-рышпас күрүне болурун ху-дээп көөрүтүп дугайында де-ринчи декреттен асгезиш, Со-вет күрүнеиниң чатыгыш чок туржуп келгени ыдыг орукче кирген.

Бөгүн бистер мынча деп чуталай болуп бис: найы-рал, бот-боттарыга идеге-жир, хуу-түлөлдүг кады ажилдажылга, совет-финн ажи-лаарының кол үткүзү апарган. Олар делегейде по-литиктиг байлалды ол-бө өскерлишкениниң сады-рына алыспай келген болгаш ыдыг болуп артып турар.

Ол чүге ыдыгыт? Чүге дээр, бистин чагай кожа-хелбээ догунаашканын аны-агы нити-диз, систем-лиг күрүне-лериниң тайбыс ко-жа-хелбээ догунаашканын по-литиказын бүгү-ле эки та-лаалыг чүдүлгелер илеретини турар-дыр. Бистер боттарыны-тың аравыш харылааларын үш хуусаа, принципалдыг, бижыг факторларга тургуп турар бис. Бистин чагай ха-рылаа-холбазыны найырал, кады ажилдажылга болгаш боттарыга дуулажылга ду-гайында 1948 чылдың Керээниң идегелдиг магадылап турар.

40 чыл мурунда тургускай «Финляндия» — Совет Эвиле-дин нити-диз бистин нити-диз харылаа-холбазыны турар са-лышканын бистер дыка үн-дөп турар бис. Оон ажил-чорудулуга, СССР — Финля-ндия нити-дизини мынча эне-не чутула сорулган: дайын

соонда төртүтүнгөн чаа сал-галчылар совет-финн чагай кожа-хелбээ догунааш-канын үндөшкенин салган кижилерин херээ медел-диг, илдепкелгил үргүлүлгелер-ниң сорулганын шүптүлгелер-инге дуулап турар.

Бистер силерниң кады найыралдыг болгаш бот-бот-тарыныстың аравыш ажи-тыг кады ажилдажылганы үн-дөп четтенип байлап мөөнөп алган бис. Хый-лай чылдарда, ак сеткилдиг бол-гаш ден эвесиг харылаа-лар-ның байлалды бистин чур-тарыныстың кады тургускай ол байлак моон-ла соңгаар улам үлгүлөп болгон. Бю эвес бүгү күрүне-лериниң аравыш харылаа-лар шак-ла ыдыг бау-биле тургустунар чүгө болза, делегей нити-диз-жилгелер хой-ле ажи-тыг чүдүлгелер алдында бүзүрөө мен.

Эргим өңүктөр! Мен төө-гүлүг нити-дизин чорудул-хуралының ажилдап турган хүнеринде силерниң хүндү-лүзүч чурттарыга баар аргы-лай болган мен. Ынчаардагы ол эвеси-хүндөз бени бистин чурттарыны-тың финн чүр-ектин хамызында үн-дөп көр-үп турары өскерин көргөн мен. Совет улустун Финля-ндияны баа-ла ыдыг сеткил-биле көрүп турарын силерге буурулуп тур мен.

Бистин кожа-хелбээ — Финля-ндияны үлгүлүг амыр-тай-бын болгаш чектелдиш-кини, чедикшилерин болгаш аас-кежени сатып-сеткилдиг ханзындан күздөм.

М. КОЙВИСТОНУҢ телевидениеге чугаазы

Дайынның аар-берге чыла-рынын соонда 1944 чылдың күдүндө тайбышын тур-густуңаны финнере эки келер үсө, чогуулап шолдун ажи-лаарыне катал киреринге чаз негесден берген. Се-птер 19-та тайбыс дугайында дугурулугага чарганы-биле тайбыс-чагай кожа-хелбээ догунаашканын болгаш бот-боттарыга идегелеринге үн-дөзүлгө, Финляндия биле Совет Эвилелиниң аразында күрүне харылааларын баа-зыга улустарыныстың аравыш харылааларын тургускай таарымын байдал тургустунган. Дугурулуга-жыны болгаш кады ажилда-жыны чечине шүлүкшенин эсгезиш. Дугурулуганы чарган чорук төөгүлүг эргилдиз-үс бооп, доктаама үндөш-биле бистин ий талым харылаа-ларыныска ажи-тыг дөгүл-дөни үчүге бүгү улустары-ныкниң өскерлишкени бол-ган.

40 чыл мурунун күзүтүлгө Финляндия президент Ю. К. Пааскивины бодуну күрү-не ажил-чорудулугага чы-гыш чокка боттандырып турары чаа даштыкы поли-тиктиг улаанышкы-биле чо-руг эгезиш, Финляндия биле Совет Эвилелиниң аразында бот-боттарыга идегелер-иниң болгаш кады ажилда-жылганын байдалы чоруту-тургустун орган 1948 чылда ол хөгжүлдени найыралдыг ажилдажылга болгаш бот-боттарыга дуулажылга дуга-йында Керээни чарып, улам бижылаан. Бодунуң төөгүлүг үн-дөп болгаш доктаама улук-чулаады бадаткаан ол документ бистин харылаа-ларынысты ий чурттуң болгаш улустарын үндөш эрге-ажыкчыларга дүшкөн чаа агыме чылаадыгы. Үс-шак өрткөн тулук-на, ыдыг шүпт-лиг кедилеги улам-на то-

даргай апарган. Керээниң хуусаазын оон утказын өскөртөйи үш улап утаткан. Керээ бистин харылаа-ларыныстың дараазынык муң чы-лыгы чедир, түрүм хөгжү-лүп айтып турар.

Бүгү нацияны даштыкы политиктиг шүтүмү кылдыр чагай кожа-хелбээ догу-наашканын болгаш бот-бот-тарыга идегелериниң поли-тиказын хүлөп алдыныга эрге-жок чутула бооп турган чутула ажилда президент Пааскиви мынча уауртуп турган. Оон салгыкчы пре-зидент У. К. Кекконен бодун ажилы Финляндия биле Совет Эвилелиниң аразында харылааларын доктаама хөг-жүдери, бот-боттарыга идегелерин бижылаалары болгаш ий талым сол-муганы калбартырычы ула-гын турган. Тайбыс дугайында дугурулугага ат салгыныш 49 чыл оюнда мези мурунда турган хүндүлүгелерин ажил-чорудулугаларын үн-дөп бол-гаш ужуу-дуузын демдегел-дирин долу үндөшүн бар. «Пааскиви-Кекконени даш-тыкы политиктиг шүтүмү» деп ат-биле сурааган даш-тыкы политиктиг улааныш-кыны үргүлүлгелери болгаш бижылаалары Финляндияны күрүне уауртукчуу киж-и мези эң чутула сорулган бооп турар.

Финляндиянын улам-на кал-бак хөй-ниити бөлүктөрү чы-лар өрткөн тулук-на Финля-ндия биле Совет Эвилелиниң аразында салгыны экономика, эртемни, культураны болгаш хөй-ниитиниң талазы-биле кады ажилдажылганын болгаш өске-даа хөй-тай-зырларга ий талым сол-муганын болгаш кады ажилдажылганын улам идепкелгил кырап турган. Ыдыг кады ажилдажыл-ганын киржикчилерге ил-гер берикши күрүне эрге-чары-

галарыны болгаш Финля-ндияны бүгү улаурун дет-кимчен бооп турар.

Финляндия биле Совет Эви-линиң аразында харылаа-лары хөгжүдери финн ха-маатыларының идепкелгил со-нуургаларын эки чыккы «Фин-ляндия» — Совет Эвилели-биле нити-диз бооп турар. Ол нити-диз тайбыс дуга-йында дугурулуганы чарганы-нын соонда дараа-на үн-дөзүлгөп тургускай, мынчаган оон ажилы баа-ла 40 чыл бооп турар-дыр. Апаа тодбиш-тың тайбыс дугайында ду-гурулуганы чарганынын соон-да үсө чон ортузунга ол нити-дизин ажилымын фин-ляндия-совет харылаалары эки хөгжүлдери чутуу укур-дуу-диз болганынын дугайында түп-дүктөл-биле санылаары өтү-гүл бооп турар. Күрүне эге-чарыгалары найырал нити-дизини буняны-чагай ажил-чорудулугага долу дөткөм-чени үргүлүг бээр укурду-гун.

Тайбыс кожа-хелбээ догу-наашканын, бот-боттарыга идегелериниң болгаш найы-ралдыг 40 чыл дээр, кү-рүнелер аразынын харылаа-ларында дыка үлүг үн-дөп кел-ди бооп турар. Тускайлап Финляндияны төөгүлүг ол үс оон хөй кезин хаара ту-лап турар. Найыралга, ча-гай кожа-хелбээ догунааш-кында болгаш бот-боттарыныс-ка идегелеринге үндөшлө-тигтен бистин харылаа-лары-ныс аны-агы нити-диз сис-темаларыг чурттарыны кады ажилдажылганын чары-намчак үлгөргө чыккы бооп ту-вар. Финляндия биле Совет Эвилелиниң аразында харылаа-лары улам эгиздери-не чедип элдиги күлгөд ол харылааларын келер чед-ба-ла бүгү талады бижыла-рында болгаш хамылаанын ий байдаларын тургута-ны, бижыг үндөшүн салып ту-рар.

Г. ЦАКИРОВ, Калмык АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун
Даргазы

Калмык чөдө чаарлаганга чуртун национал өскөдө республикаларына шыккан, делегетте бир дугаар тоң националдык социализмге күчүнгөн уланыкчыны Вланымир динин Ленин замбылы ханы холбошкы.

1919 чымын июль 22-де ат салган динини байтайты документ болза, РСФСР-нин Улус Комиссарлар Човуелинин куш-ажыкты калмык улуска суратын утуугузам болур. Калмык улустун савуулу каларын буттарынын холбошкы динини дини-бизда динини чалбытканга өстөр мыда бижиткелен.

Төрөн чөрия дүгөн хостары дүш ак гвардиячилерге удуз идеякелге демисели-биле улусту интеллигенцияны тургустунын болур.

1935 чымдын октябрь 26-да Калмык автономнун областы Калмык Автономнун Совет Социалисттик Республика кылдыр чарты заадаан. Политик, социал-экономикалык улустун чаарлаганга алаптан, калмык социализмге нация тургустунган.

Совет улустун уууныне таварышкан дайын, шыгаладаларын калдыг-дошкун чыдары болза Совет эрге-чартыганын байтайты хуниериндегез аягызын диничи партиянын чорууан болууны уууныне уууныне политиканын уууныне болууны кыргусун. Бистин улустарыныс буттарынын чыл националдык социализмге Ала-

институттары, дүрүжүла станциялары болган эртем-шынчыл организацияларынын салбырлары ажыдал турар.

Чалгыс алап найырадыг өгүбүдө калмыктар, орустар, украиндер, эстондар, нингизибиле 80 эрге националдыкын калмыкчелери туртуп, ажыда-

Хүнсэрэкет Калмыкия чыл өрткөн тауду-на, улам чекелетин турар. Ооң тутуна улш орден холбөнгөн. Улут орус улус-биле, бистин социалисти Төрөн чуртувустун бүтү-ле акы-дүмү улустары-биле калды куртуп, коммунисттик индустрияны тургустунганга улустун таварышканыга калмык улус чоргаралын, өдөр чорур.

Советтүүнүн улутуга таарымкан дааныштыгы, адамдардын калың-докуң чыдары болса Совет эрте-чатыгарын байгашты хунириден эгелеш ленинч партияң чоруду келсин мерген угайын, болсун, келсин, келсин, чок бийим көрсүсүн. Бистин улустарымыз боттарынч кый националдык социалисттик Ада- хунириден, калың дааныш чыгарып турар. Оңч тургузуш ош орден хабынзын. Улут орус улус-биле, бистин социалисттик Төрөң чуртувусуа бүтү-ле акы-дүмү улустары-биле кады чуртпай, коммунисттик нияткелди тургузуп, чуртуп турар. Бистин улус чоргаланып, өөрчү чоруду.

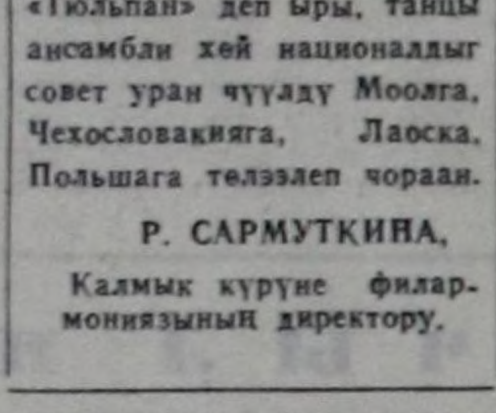
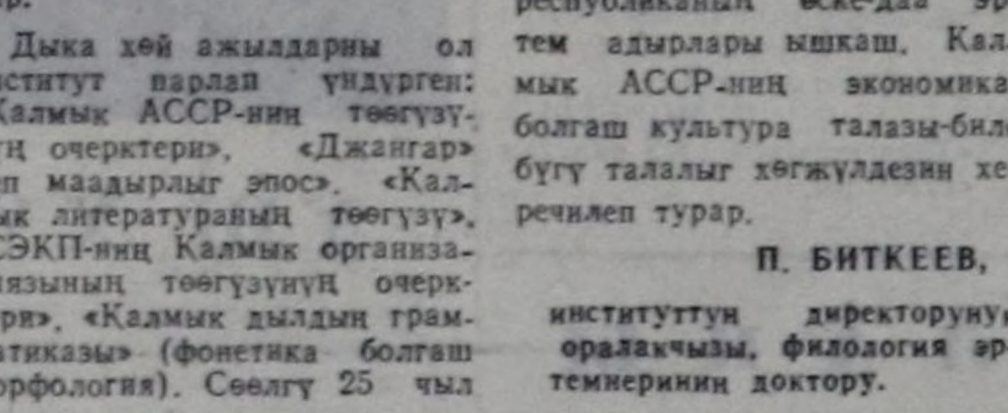
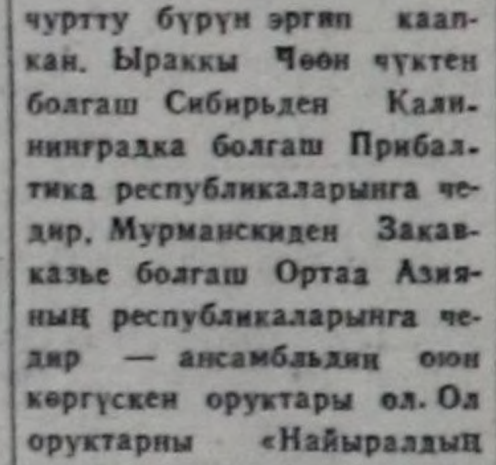
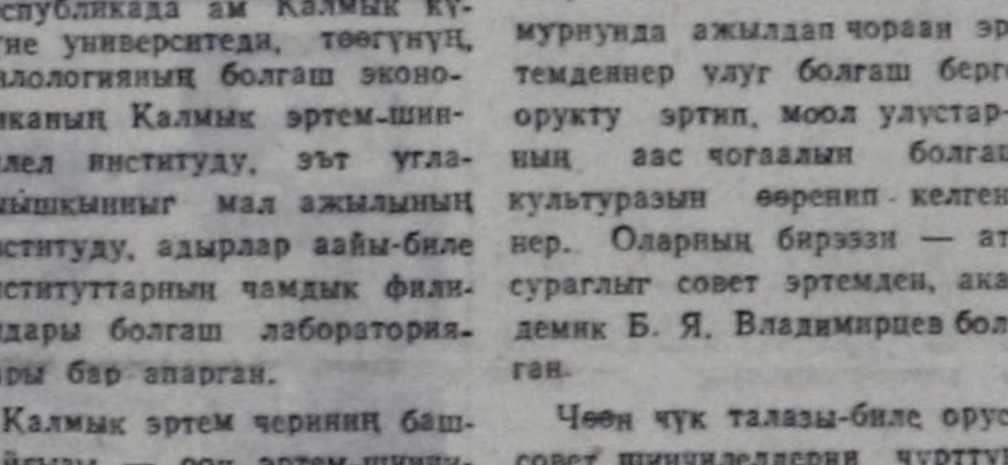
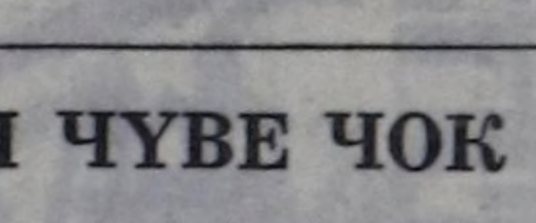
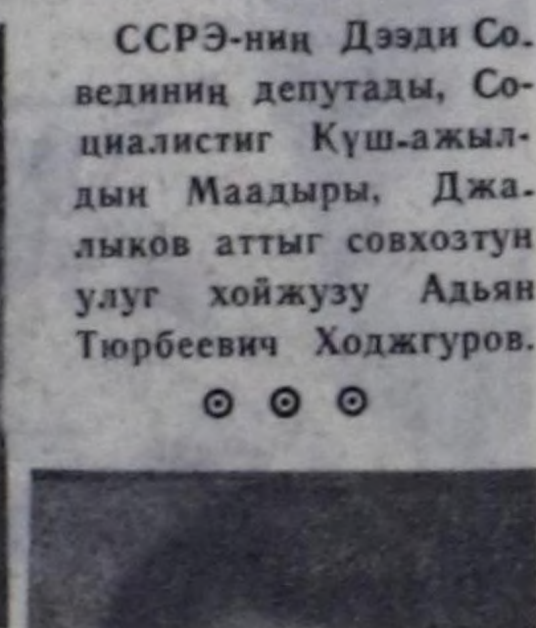
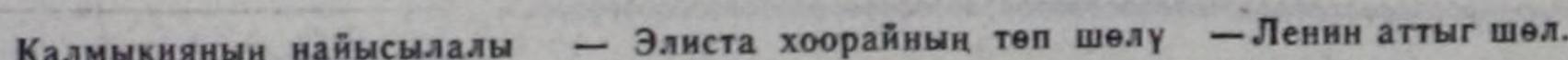
Хүннээректгй Калмыкия чыл эрткен тудум-на, улам чечек-телип турар. Оон тугунда үш орден халбеннэн. Улуг орус улус-биле, бистиң социалистгй Төрэн чуртувустун бүгү-ле акы-дунма улустары-биле кады чурттал, коммунистгй нин-тиледди тургусчур төөгүлүг үлүгүн таварышканынга кал-мык улус чогаарланып, өө-рүп чордуп.

ООН ЭРГИМ ЧҮВЕ ЧОК

Элистанцы № 2 АТБ-инде бригадир, СЭКП-ниц XXIV
съездизини делегады.

институттун директоруну, ораамчызы, филология эр темнеринин доктору.

Калмык күрүне филармониязынын директору.

ЧЕТПЕСТЕР УЛАМЧЫЛАВЫШААН

Пассажирлер хандырмагазында узуктелишкениер Чадана АТБ-инде доктамакчаан, Ылангыя суурлар аразында чоруп турар маршруттар бир хун чоруур, бир хун чорууас болуп турар. Тос суурларже чоруп турар чээрби хире автобустарныч чугле чартык кезия шимчен турар. Мындыч четпестер эттинместееш турупкан. Аргыжылганы аккижер талазы-биле мычганаш дарыг хемчеглер алары негеттинин келген.

СЭКП ТК-ныч «Пассажирлер хандырмагазында узуктелишкениер Чадана АТБ-инде доктамакчаан, Ылангыя суурлар аразында чоруп турар маршруттар бир хун чоруур, бир хун чорууас болуп турар. Тос суурларже чоруп турар чээрби хире автобустарныч чугле чартык кезия шимчен турар. Мындыч четпестер эттинместееш турупкан. Аргыжылганы аккижер талазы-биле мычганаш дарыг хемчеглер алары негеттинин келген.

СЭКП ТК-ныч «Пассажирлер хандырмагазында узуктелишкениер Чадана АТБ-инде доктамакчаан, Ылангыя суурлар аразында чоруп турар маршруттар бир хун чоруур, бир хун чорууас болуп турар. Тос суурларже чоруп турар чээрби хире автобустарныч чугле чартык кезия шимчен турар. Мындыч четпестер эттинместееш турупкан. Аргыжылганы аккижер талазы-биле мычганаш дарыг хемчеглер алары негеттинин келген.

ЧӨПТҮГ НЕГЕЛДЕ

«Шы» солунга пассажир аргыжылганында хандырмагазында узуктелишкениер Чадана АТБ-инде доктамакчаан, Ылангыя суурлар аразында чоруп турар маршруттар бир хун чоруур, бир хун чорууас болуп турар. Тос суурларже чоруп турар чээрби хире автобустарныч чугле чартык кезия шимчен турар. Мындыч четпестер эттинместееш турупкан. Аргыжылганы аккижер талазы-биле мычганаш дарыг хемчеглер алары негеттинин келген.

У. ШЫНААНЫ ОЮП...

Район төвү Самагалдай суурдан бистин суур элээн ирак, чус километр. О. Шынаа баар автобустун оруу бистин ирак кончук хаймы эвес. Автобус узуктелишкениер Чадана АТБ-инде доктамакчаан, Ылангыя суурлар аразында чоруп турар маршруттар бир хун чоруур, бир хун чорууас болуп турар. Тос суурларже чоруп турар чээрби хире автобустарныч чугле чартык кезия шимчен турар. Мындыч четпестер эттинместееш турупкан. Аргыжылганы аккижер талазы-биле мычганаш дарыг хемчеглер алары негеттинин келген.

«Шынаа» харыылар

ЭКИЖЭЭН

Кызыл-Тээли аразында чоруп турар маршруттар графий узуктелишкениер Чадана АТБ-инде доктамакчаан, Ылангыя суурлар аразында чоруп турар маршруттар бир хун чоруур, бир хун чорууас болуп турар. Тос суурларже чоруп турар чээрби хире автобустарныч чугле чартык кезия шимчен турар. Мындыч четпестер эттинместееш турупкан. Аргыжылганы аккижер талазы-биле мычганаш дарыг хемчеглер алары негеттинин келген.

«Чадана — Ийме аразында чоруп турар маршруттар графий узуктелишкениер Чадана АТБ-инде доктамакчаан, Ылангыя суурлар аразында чоруп турар маршруттар бир хун чоруур, бир хун чорууас болуп турар. Тос суурларже чоруп турар чээрби хире автобустарныч чугле чартык кезия шимчен турар. Мындыч четпестер эттинместееш турупкан. Аргыжылганы аккижер талазы-биле мычганаш дарыг хемчеглер алары негеттинин келген.

«ТӨГЕРИК СТОЛ» КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

ТОКИО. (СЭТА). Бо чылдың октябрьда Москвага хай-инитинин калбак кесектеринин, оон-биле кады ийн чуртун кескү хай-инитин ажалдакчыларын киржилгези-биле болуп «Төгерик столду» совет-апон конференциянын улуг ужуз-дузайг кылдыр Япония, ийн хай-инитин санап турар. Ол конференцияга совет-апон

КНО-нуң Кол Ассамблеяныч 39-ку сессиязы Нью-Йоркта ажалдап эгелзди. Амгы үеде кедергей нарымыдан делегей байдалында оон мурнууда—ядролуг дайынныч баш булут болурбазында болуп турар улуг салымшыккын кириерини дыка харымсалгалыг сорулгазы салдырган. Ону шийитпелээринден кижини төрелтешия союуругадыр турар өске-даа чугула айтырларын шийитпелээри база хамаар-жып турар.

Боттук чоруктун, шынуугаан-бодалдыг болгаш ажал-херек-чи кады ажалдажылганыч политиказыч шийитпелээри — эр-тежок чугула чугула бооп турар: АКШ-тын эгелздиш чепселенишкениер элдере бугу-реринин айымалыг маргылда-зы ядролуг болгаш анаа-даа боо-чепселенич бугу хевирле-рин, делегетини барык бугу районнарын хаара туткан бол-жаш ам ол космо делегетине негептерээр-биле кыжанып тур-рар апарган. АКШ күш көр-гедиринин политиказыч чору-дуп, дүрүм баугар чазактар-ны дүжүрениге, күрүне поли-тиказын терроризмин арга-

Бо никарагуа анык оол болупун узуктун тайбыч тургу-зукту күш-ажымын камгаалар дээр узукту милицияныч от-рарыа кирип алган (чурукту «Морнинг стар» солундан а-ган).

СЭТА-ныч фотохрониказы.

ЧАСТЫШКЫННЫЧ ТҮҢНЕЛДЕРИ

БЕИРУТ. (СЭТА). Антильс районунда (Бейруттун чөөн хоорай кыдында) америк эл-чин, черини эзеп, турар ба-жыныч мырдай харыга болган частышкынныч ыла-ланган болгаш ону эмилгеде чыттырган.

ЖУРНАЛИСТЕРГЕ КЫЙГЫРЫГ

ПРАГА. (СЭТА). Милит-аризмин болгаш өжжэ негек-чи чоруктун Европага кы-жанышкынныч дугайында делегей симпозиуму Прагада болуп эрткен. Журналистер-нин ужуражымшыккын ол шуулганын үезинде болган. Оон киржикчилери Европаныч журналистерге кыйгырып кылган болгаш Германияныч Федеративтич Республика-зында өжжэ негекчи күштер-ни иделкей-жээни-биле хол-баштыр ханы сатыш дүвү-рээшкенин ол кыйгырыгда айткан. Баштайгы согуз кы-

ларын ажылгазын, чарлат-тымаа, дайынын чоруда-рыга чедир, бугу-ле үүле-дишкениер кылдын болу-ну эргез деп санап турар. Бо бугу чугле бистин чур-тувуска, социализмин эске-даа чурттарыга эвес, хары-база бугу улустарга болгаш чурттарга кыжанышкынныч болуруп турар. Алымында баргаш, шийитпелээри хөг-жүдленич болуруп турар, тур-бамыга кыжанып турар. Ону болурбас талдаа, тайбыч дээр демисежип-ле турар бугу күштерин, оон-биле кады КНО-нуң күжү менсизин негеттинин турар. Оон дым-жун моон мурнууда-даа ядро-луг дайынныч болурбазыч улганып херек кырында ба-зынын кылдырыч кыйгы-рып турган болгаш. Кол Ас-самблея ядролуг чепсекти бир дугаарында ажылгаар чорукту кижини төрелтешия удуз эне-аар кем-бүрү үүлгедикчи кылдыр көргөн декларацияны мурнууда хүлэп алган.

Оон-биле кады оон Уставыч

«ЧЕРНИЧ САЛЫМ-ХУУЗУ»

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Да-йынны баш удуз болурбазы болгаш боо-чепсекти дүжүр-дээр демисежип бугу кижилер-ни хүлэп алган. «Черич са-лым-хуузу» дугайында ийн дээр эртин турар делегей кон-ференцияныч киржикчилерини синал-оо-ланыч кол узуктазы ийн-дыг бооп турар. Ол конферен-цияда элээн каш чус америк болгаш дайынчы-даа эд кескү политиктич база хай-инити ажалдакчылары, АКШ-тын ба-рык бугу тайбыга мыакшыл-дыг хай-инити организациа-ларыч талалыкчылар киржи-п турар. Оон киржикчилери бистин боо-чепсекти кырында тайбын камгаалар болгаш оон куралдарын келир-ушун салгачыларын артты-рары дээр демисежип аны-

агы айтырларын чугаала-жыл көрүп эгелзди. Рейган-и административ-ини боо-чепсекти дүжүр-дээр демисежип бугу кижилер-ни хүлэп алган. «Черич са-лым-хуузу» дугайында ийн дээр эртин турар делегей кон-ференцияныч киржикчилерини синал-оо-ланыч кол узуктазы ийн-дыг бооп турар. Ол конферен-цияда элээн каш чус америк болгаш дайынчы-даа эд кескү политиктич база хай-инити ажалдакчылары, АКШ-тын ба-рык бугу тайбыга мыакшыл-дыг хай-инити организациа-ларыч талалыкчылар киржи-п турар. Оон киржикчилери бистин боо-чепсекти кырында тайбын камгаалар болгаш оон куралдарын келир-ушун салгачыларын артты-рары дээр демисежип аны-

агы айтырларын чугаала-жыл көрүп эгелзди. Рейган-и административ-ини боо-чепсекти дүжүр-дээр демисежип бугу кижилер-ни хүлэп алган. «Черич са-лым-хуузу» дугайында ийн дээр эртин турар делегей кон-ференцияныч киржикчилерини синал-оо-ланыч кол узуктазы ийн-дыг бооп турар. Ол конферен-цияда элээн каш чус америк болгаш дайынчы-даа эд кескү политиктич база хай-инити ажалдакчылары, АКШ-тын ба-рык бугу тайбыга мыакшыл-дыг хай-инити организациа-ларыч талалыкчылар киржи-п турар. Оон киржикчилери бистин боо-чепсекти кырында тайбын камгаалар болгаш оон куралдарын келир-ушун салгачыларын артты-рары дээр демисежип аны-

Ливанлыч чадан чуртта амдыраалы чогулмалы болуруп дээр хемчеглери ап чорууп турар. Рейган-и администра-цияга делегетини жаралг аргасорлар-нын буруу-биле болуруп узуктелишкениер уруктарын узуктаар талазы-биле күженишкенин кылды турар.

СЭТА-ныч фотохрониказы.

«ГИТЛЕРНИЧ ХҮН ДЕМДЕГЛЕДЕРИ» КЫМГА ХЕРЕГИЛ?

«Штерн» журналында пар-лазын «Гитлернич хун дем-дегледери» дээр хоозун чугу-л-биле холбашкан суа Гам-бургта эгелзди, ол ГФР-нич хай-инитинин болгаш на-ралгазын кичээниин ха-раа туткан. Ол хоозун чугу-л-биле холбашкан суа Гам-бургта эгелзди, ол ГФР-нич хай-инитинин болгаш на-ралгазын кичээниин ха-раа туткан. Ол хоозун чугу-л-биле холбашкан суа Гам-бургта эгелзди, ол ГФР-нич хай-инитинин болгаш на-ралгазын кичээниин ха-раа туткан.

«Штерн» журналында пар-лазын «Гитлернич хун дем-дегледери» дээр хоозун чугу-л-биле холбашкан суа Гам-бургта эгелзди, ол ГФР-нич хай-инитинин болгаш на-ралгазын кичээниин ха-раа туткан. Ол хоозун чугу-л-биле холбашкан суа Гам-бургта эгелзди, ол ГФР-нич хай-инитинин болгаш на-ралгазын кичээниин ха-раа туткан. Ол хоозун чугу-л-биле холбашкан суа Гам-бургта эгелзди, ол ГФР-нич хай-инитинин болгаш на-ралгазын кичээниин ха-раа туткан.

«Штерн» журналында пар-лазын «Гитлернич хун дем-дегледери» дээр хоозун чугу-л-биле холбашкан суа Гам-бургта эгелзди, ол ГФР-нич хай-инитинин болгаш на-ралгазын кичээниин ха-раа туткан. Ол хоозун чугу-л-биле холбашкан суа Гам-бургта эгелзди, ол ГФР-нич хай-инитинин болгаш на-ралгазын кичээниин ха-раа туткан.

В СЕРВ. СЭТА-ныч фотохрониказы.

АЧАМ-ДАРГАН

Чагактыг дмт, шийн дөзү—
Чадырмалар хөрүү эдер:
Хүүг-хүүг,
Кызыл кайын дожууна
Кыскалтанан улаан ояар:
Кыл-кыл, кыл-кыл,
Кара талдын төвөзүгө
Кадмыр таптап олуртупар:
Дыл-кыл, дыл-кыл,
Бөдөй өггө эрлер чыгарм,

Монгун чүгөн, чулар кылар:
Шыгырт, шыгырт,
Бир-ле кыстар аалап келир,
Билек, сырға кылдак бээр:
Бээй-каак, бээй-каак,
Атам туткан масканын
Аягазын элдес мөн:
Кыл-кыл, кыл-кыл,
О. КАЧ-ОЛ.

БӨМБҮКЧҮГЕШ

Бөмбүкчүгөш,
дундүүстел-ле!
Бөрбөкчөйүн кайнаар баар
сен!
Чере сени дүжүрбейн,
Челе маңа, тулуп аар
мен!
Ойнаар өөрүм, дүргөдөн!
Төгөрүктөй турпунар!
Ортунуң кире берейн,
Дөгөрсөп шимчегинер!
Т. ТОЮНДУП.

Диргелчек кара
булуттан
Динмирээшкн
динналы-дыр.
Кортпас-даа мен,
Кортпас-даа мен,
Чаашкы-даа чаап
келзе,
Чагактаныр чаглаам
бар.
Тоовас мен,
Тоовас мен,
О ОХЕМЧИКТИН сөзү
болгаш фотоз.

ИЕШКИЛЕРНИН ЧУГААЗЫ

Вова аязы-биле кады чааш-
кым сөөлүндө кудумчуга сел-
гүстөп чораан. Огул шалбаа
сугну иди-биле сүзө бээрге,
авазы алгырган:

— Ой, Вова, идиңи-биле
шалбаа сүсө, хоржок!

А огул турган, оларнын ча-
нында чөмчөп чораан көгө-бу-
галарже айткан, авазына
шаалдалан:

— Авай, бо көгө-буга шал-
бааны иди-биле сүзүп чор,
ажырбас бе?

А авазы алаа харылаар чу.

не тыпнай барган, каттырып-
каш, кезек тура, демгизинге
тайылырлаан:

— Көгө-буганың идиңи чок
чоор, огулум.

Вовазы база-ла төмөсө-бат-
пас «Чүгө?» дээр айтырын
салган:

— Идиңи чок кызыл-даван
канчап кылаштар чүсөл?

— Айтырынң ам болзун.
Вова! — дээш, авазы өзүн
будулауруп, өскээр алгаш чо-
рупкан.

К. АРАКЧАА.

КУШТУГЛЕР БОЛГАШ КОШКАКТАР

о о о Т о о л о о о

...Устүкү, алдым, шамбыла
деп үш ораным, бурганнар
чаргы-чаалы үш шилер дээр
бир-ле чыгып кээп-тилер.

— Кайы-даа оранга бүтүчү-
деп, алдым ораным бурган
мычалгаан.

— Харын аан! Бодум хуу-
да база нилдг болзалыг мен.
А боллар чүд деп айтканар
ирги— деп, үстүгүнү шамбы-
ланынче айткан.

— Хым! Менде чүд боорул
аан. Силерин-биле алыр чүвө
болза, куштүглөр шылда чок-
тар аразына күш дөгөжир чо-
рук турбазын деп болуп турар
ышкын-тыр силер.

— Ша-ла мынд— деп, ал-
дыгынмы үз кирген.

— Арай-ла орабтаан-дыр—
деп, ол шала тыртылчак чу-
гаалаан.

— Канчап олдаан дээр-
нер ол?— деп, демгилери кай-
гап айтырганнар.

— Эки биле багай дугайы-
да чаргы чарымыс. Ол түн-
вөл чок болду. Куштүг биле
кошкак база шак ылым. Де-
мин чаа Мени чыдамы хой
шак турда. Кижж-Бүрүс кижж
болуп амы төрүп чуртта-ла
дөрт мун сая чыл болду. Му-
тур дөрт мун сая. Оон бээр
куштүглери кошкактары басты
келди ышкыла. Ону ту-
жулга чедир чок кылып амы
рышта идиңи үш керек эвес.

— Маана маргалаан олурар
болурусса, аскак хой бар.
Куштүг биле кошкактын азы-
ныла базым-дарама тур-
гуспазын аргазын болар кы-
рээлинер— деп, алдыгы оран-
нын бурганн савал кириген.

Үш оранын бурганн чоруп-
ла каап-тур эвес. Баштай
араатан аң-менден эгелээр
лишкенер. Алдым, үстүгү
оранымнын даг-дамын, арга-
жын андара дүндөре тыр-
тып кээр тос күстүг кара ду-
раны-биле араатаннар чуртун

сонуургап олурганнар. Хамык-
ла араатаннарнын хамык
адыланын аал-оранын бир ду-
гарында көрө бергенер. Баш-
тай азылчак бодунда шала
бичежек өөрүп көрүп каала
сирти сирбес бээр. Кошкак эр
араатаннар күштүг бичин-ле
кылаңей бээрге, кудуруун му-
на кааттар бооп тур.

Араланын аал-оранынга
еске бир черден келерге-даа
үлүг чаагай эр азылчак ман-
нап келген. Кижж болза аалга
келген, амыр-менди айтырар.
аал-чуртта байдал-биле таны-
жар чүвө ынаан. А азыла-
нарнын аалчымы сыр дедир
чаным. Аал баштын азы-
лаңче хаме халый-ла берген.

Бодундан күштүг бир азы-
лаңга аал-оранын баштын
эргезин булаадып алгаш, мын-
чап чер кезип чорааш мана
келген амытан чүвө-дир. А
демин үндүр ойлаттырган ар-
аалчак база аал-чурт тып алыр
дээр оранын олуртуп, деле-
гейин дескинип чоруп каан.

Араланын азылчак ла ы-
наан. Араатаннар болганла
бодуннын амыралын бил-
лир шаанче чурттап чорунар
деп үш бурганнын шиктиги
ылым болган.

Дирг амытаннарда күш дег-
хилчак чок амытан кайда
боор динкенер. Бир дуга-
рында кижж азырал каан өөр
лагалар дуран уунга чок
келген.

Чаным уяга азылчак чал-
гынын алаана боттанган,
чаным арылган чара дайнан
чип ескен дагажактарынын би-
рээс өөрүндөн аза берген. Ол
өөрүн дилээр дээр чөм-да су-
раалар харык чок. Сөөдүр-
ди шуут турупкан. Экин көр-
гө өөрү алаа душ бооп та-
варжы берген. Аскак дага-
жак өөрү дүжүп келгенине
өөрөш, хөөдөдир басырылган.
Олары база эжин танып, дээр-

киндир маңагылаан. Эжиниң
арып-доруп баксыраанын да-
гаа оолдарынын бирээс жө-
ре тыртты каан. Ол ала-ла
чере кымы хайнып, дүгүн
сирбейткес, эжин соктый-ла
берген. Өөрү кошканга бол-
чур туржук оңу база-ла эттей
бергенер. Чаным уяга боттан-
ган өөрүгө эттеткен дага-
жак чүгө тыныгы дегин үгөн.

Кандыг-даа дирг амытан-
нарда баарга куштүглери кош-
кактарын басынган турар
болган. Бурганнарнын амы-
ралын Кижжилерин амыл-
ла-чурттааларын сонуургаар
деп арга-чаадаарда шиктир
үндүргөн.

Черин чери. Селбер будук-
тут дмт баарында ыштыг ка-
ра чадыр. Оон чанында шык-
та кичиге каскан үш чаш
амытанан аңыда элеш дээр
чүвө-даа чок. Аш-чуттан, а-
рык-хамчактан мал-маган, ки-
жи өлүп төнгөн чер.

Дирг аркан үш алышкы
кичиге казып турганар.
Оларын хеймери оңу урза-
ды чок. Улуу кичигенин ка-
зыптар, ортуну оңу сугга
кылайтыр чүп. хеймеринге ту-
суп берген. Ооңу тоду алгы-
р, ортуну чөмчөп кирепкен
Дунмалар тоду алган соон-
ла, аман улуу чөмчөп эге-
лээн.

Алышкылар чорутарда би-
чезин күткен алганар. Чаш
оолдар иди динти ажык
лаштыканы, үш танымы чон-
га келгенер. А дөмгө күнүс
хары кижжир айткан-суксаан
чаш оолдарын алкырып-чөм-
гөрип, уткуп алганар.

Ораларнын амылгы амы-
таннарда кижж дег угу-
уганын чүвө чок, куштүг-
лери кошкактарына дуза көрү-
лөр дээрине бурганнар
бүзүргөн.

Э. ДОНГАК.

Венгрияда школаларга аймаалар башкы
кадрларын шилеп аларда база таарыштыр
тургузарда ажылче эр башкыларын улам
хей чаап турар аларган. Бичик уруларын
кижиздери, өөредир ышкып, нарын со-
руганын чедикшиинг шиктирээрине

олар боттут үлүү кирип турар.
Венгриянын найысмалы Будапешт хоо-
райның эге школаларының бирээсине бо
чурукту тырттырган.

МТИ—СЭТА-ның фотоз.

ДУЗАЛЫГ

Бин-Хем районда Каак-Хөл
деп хөл бар. Бо хөлге чон шаг-
дан тура эминей, дыштанып
келген. Чаным өг-бүлө-биле
аала дыштанып чордуус.

Дөрт харлыг огул манна-
даа, кылаштан-даа чорааш, ба-
рып дүжөр кижж. Калж ол
хөлге эминей соонда оон ка-
дым экинжип, буттарынын а-
рым чикте. 12 харлыг огулм

дискетери аарым турган, ам
ооңу шуут аарымастан. Эке-
мазы база экинжип.

Ук хөлде үш амы курттар
бар. Хөлге 3-4 хонук кирип
чорда, буттарынын аарым че-
лери кижж, саптыг суг төктүр,
ол балыктарын хөл дүй эмпей
кааптар болган.

Хөлдүк болу буткен үнүш-
те дык чараш. Дан хазыны-

да хей азы куштар хөлге
хонгулапкан, чоргаар эштин
тургулар. Кадикшылга мага-
лыг дузалыг хөл деп билди.

Чоок-камы «Өкө», «Хадн»,
«Шивилиг» сокозтар ол хөл-
ду хөлга ап, дыштаныла чери
кылдыр дерип алыр күзеге-
чиг. Малчыларын, механна-
торларын алаа ээлчег баугар
дыштандыр болза, шыпа-ла
таарымчалыг кире.

Т. СОТПАК.

ЧАРЛАЛДАР

Чадананың № 6 профтех-
училищези 1984—85 өөредилге
чылында дараазыла мерге-
жилдерге өөрүп күзөлдүг 8-
10 класс доосканынын ху-
дээп алмын чарлап тур:

1. Дашкылар.
2. Столяр-тудугулар.
3. Штукатур-маларлар.
4. Газоэлектросварщиктер.
5. Сантехниктер.
6. Электриктер.
7. Автомобильщиктер.

Өөрүп хуусаазы 1 чыл.
Чурттар чер, азы-чөм, иди-
хөл-биле халас хандырар.

Училишде уран-чуулду,
таанымын, фото-чурукту бол-
гаш техниктиң бөлүмнөр,
спорттук азы-буур секцияла-
ры ажаллап турар. Дашчи-
слар, столяр-тудугуларга,

штукатур-маларларга кызыр-
ган программа-биле өөредир.
1 разрядтын ажалчыларынын
шалың хөмчөли стипендияны
оолга тыпыр.

Өөрүп күзөлдүг дараа-
зыла документаларын учили-
шге дуаар:

1. Билдиришкн.
2. Аттестат азы 8 класс доос-
кан дугайыда (боду-биле)
херечилер.
3. № 268 эмчи шынылаагы.
4. Ажылдан турар черинде
азы школдан характеристика.
5. Чурттан турар черинде
пннзылга (көдө азы хоорай
Свединден).
6. Ада-неиния дугайында
пннзылга.
7. 3х4 см. хөмчөлдүг 4 фо-
то-чурук.

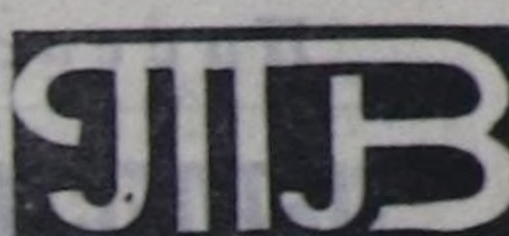
Училишде хулээп алмыр-
нын комиссиязы хунуң ажал-
лап турар.

Училишенин адреси: Чадан-
на хоорай, Победа кудумчуу,
№ 82 бажы. Телефон: 2-37.

Чадананың № 6 профтех-
училищези газоэлектросвар-
щиктер, сантехниктер болгаш
өөредир мастерлерин ажылче
чалат тур.

Ажылдар күзөлдүг кижилер
училишге хунуң-не эртеиниң
9 шактан кезежикниң 5
шакка чедир келир.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

СЕНТЯБРЬ 24-ТЕ
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

8.00 — «Уз». 8.40 — Эртеини
гимнастика. 8.55 — Футбол та-
йылбыры. 9.25 — В. Кикта.
Орус аялгалар. РСФСР-нин
улустун артист Н. Некрасовка
удурткан ТТ-нин болган БР-
нин орус улусту хөгжүм ке-
рекселеринин Академиктер
оркестри күзөлдүр. 9.45—Уру-
ларга фильм. 10.50—Докумен-
талдыг фильм. 11.20 —Муал-
фильмдер. 11.50 —Брак, шок-
ка мры. 12.30—12.35 — Теле-
мелзээр. 14.15 — Телемелзээр.
14.35— Документалдыг
фильмдер. 15.20 — Классиктер
музыка концерти. 15.55 —Ав-
лаш школары. 16.25 —Харым-
лаар, горнистер. 17.00—Фут-
бол тайылбыры. 17.30—Кижж
—черин азы. 18.30 —Доку-
менталдыг фильм. 18.45 —Ва-
гнер делегейде. 19.00 —Москва
областа Визное хоорайнын
улусту хөгжүм керекселеринин
оркестринин концерти.
19.15—Кижжлер болгаш ажил-
херектер. Экономиктиг менес-
де үзүндө Новокраматорски-
нин машина туудушуну за-
подуңу ажалынын дугайы-
да. 19.45—«Бүлүм чок партия».
Шулук композицияны. 20.15 —
Омсктин күрүнгөн орус улус-
чу хорунун концерти. 21.00 —
«Уз». 21.35 —«Вечный зов».
«Огонь и пепел». Ийги фильм-
нин үшкү сериясы. 22.45—23.00
— Бөгүн делегейде.

ИНИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

8.05 — Орус чутга. 8.35 —
Төгү. 8-ки класс. Улус фран-
цуз революция. 10.05 — Кай-
сын Кузнециниң шулук чогаа-
лы. 10.35; 11.40 — Төгү. 6-
гы класс. Ортаагы вектериниң
сууру. 11.05 —Шиндара шко-
лазы. 12.10 — Н. В. Гоголь.
«Тавас Булаба». 12.40—13.40
— Башкыга—музыка кичиле.
1-ги класс. 18.00 —Телемелзээр.

КЫЗЫЛДАН

18.20 — Совет Тываның 40
чылынга уткутур. Тываның
чурулга уран чуул 40 чыл-
дар дугузунда. 19.05 —Киво-
журнал. 19.15 —«Азия теве».
19.45 — Телемелзээр. 19.55—
Чарлаалар.

МОСКВАДАН

20.00 —Тамчыктыг уктар,
«шартыр». 20.15 —Делегет па-
нонимы. 21.00 —«Уз». 21.35
—Ю. Шнитальский. «Обыкно-
венные обязанности». Теле-
фон. 23.00 — Футбол ССРЭ
чемпиондзы. «Динамо» (Тба-
лис). «Днепр». 00.00—00.50
— «Динамо» (Мияск) — «Зе-
нит».

Редактор В. С. ШАВАНИ.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

УЧИЛИШЕНИН АДРЕЗИ:
Чаданна хоорай, Победа ку-
думчуу, № 82 бажы. Те-
фон: 2-37.

ХАНДЫКШЫЛДЫГЛАР ХӨЙ-ДАА БОЛЗА...

«Хемчик» совхозта спортка
хандыкшылымдыг аныктар
эвээш эвес. Мындг-даа болза
ол ажал биле шоолу-ла шу.
даван турар, маргалаалар
ында-хаа болгулар. Оон
чылдаганы — спорт дерексе-

дериниң чедикшиинде. Райло-
нуң спорт дерекселери сазар
маганындан волейбол, бас-
кетбол мянхтерин, шашки, шы-
дыра, домино шайын чангыс ста-
кан сугга хайыдырып ижер
болза, ол арынның өңү өскөрт-
пес арга чок.

СОНУУРГАКТАРГА

ЭМ УНУШТЕР ОГОРОДУ

Россиянын ботаниктер сады-
арың эгеини эм унуштер ого-
роду тургускан. Ук огородтар
ныч I Петрин дугаалы-биле
эртемге болгаш практикага
ажыдаары-биле тургузуп эге-
лээн. Ындыг эм унуштерин
баштайгы огородтары 1706
чылда Москвага, а 1714 чылда
Петербургка тургустунган. Ам-
гы уеде бистин ч